

"Zbornik radova", Sveska 35, 2001.

KARAKTERISTIKE PRIZNATIH SORTI POVRĆA U 2000. GODINI

Gvozdrenović, Đ., Vasić, Mirjana, Gvozdrenović-Varga, Jelica, Takač, A.¹

IZVOD

Oplemenjivanje povrća u Institutu za ratarstvo i povrtarstvo ima za cilj stvaranje sorti koje po svojim osobinama zadovoljavaju zahteve tržišta, industrijske prerade, zelene pijace, zahteve intenzivne proizvodnje i ishrane ljudske populacije. Zahvaljujući dugogodišnjem oplemenjivačkom radu i bogatom genetskom materijalu povrća u Institutu, stvorene su sorte koje u potpunosti zadovoljavaju sve ove zahteve. U ovom radu su iznešene glavne karakteristike sorti povrća priznatih od strane Savezne komisije u 2000 godini. To su paprike: Krušnica i Plamena; paradajza: Knjaz; beli luk: Bosut i Labud; krastavca: Tajfun te pasulj: Balkan.

KLJUČNE REČI: povrće, sorta, oplemenjivanje, prinos, morfološke karakteristike

Uvod

Oplemenjivanje povrća je kontinuirani proces koji ima za cilj stvaranje sorti većeg genetskog potencijala, uz zadovoljenje zahteva tržišta, prilagođenih agroekološkim uslovima uspevanja. U oplemenjivanju se pošlo od pretpostavke da sorte povrća moraju imati niz poželjnih osobina, samim tim dobru plastičnost, otpornost, kao i adaptibilnost različitim klimatskim uslovima naše zemlje (Gvozdrenović i sar. 1999). Imajući sve ovo u vidu od oplemenjivača se zahteva da stvori sortu koja će biti ekonomičnija u iskorišćavanju toplote, hraniva, vlage, otpornija prema prouzročivačima bolesti, uz posedovanje visokog genetskog potencijala za rodnost (Borojević i sar. 1994).

Savezna komisija za priznavanje sorti registrovala je zaključno sa 2000. godinom ukupno 41 sortu povrća stvorenih u Naučnom institutu za ratarstvo i

1 Prof. Dr Đuro Gvozdrenović, naučni savetnik, dr Mirjana Vasić, istraživač saradnik, mr. Jelica Gvozdrenović-Varga, istraživač saradnik, dipl. ing. Adam Takač, viši stručni saradnik, Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad.

povrtaštvo. Najveći broj sorti priznat je u zadnjih desetak godina, preko 30, što pokazuje da je to period najintenzivnijeg rada na oplemenjivanju povrća.

Cilj ovog rada jeste da se prikažu neke od glavnih karakteristika novostvorenih sorti paprike, paradajza, krastavaca, belog luka i pasulja koje je registrovala Savezna komisija za priznavanje sorti poljoprivrednog bilja u 2000. godini.

Materijal i metod rada

Za ogledne Savezne komisije poslužile su novostvorene sorte: pasulj: Balkan; paradajz: Knjaz; krastavac: Tajfun; beli lukovi: Bosut i Labud; te paprike: Plamena i Krušnica (tab.1.).

Sorte paprike, paradajza, krastavaca i pasulja nastale su različitim metodama hibridizacije. Sorte belog luka, koji se, kao vrsta, u našem podneblju razvija vegetativno, rezultat su klonske selekcije iz lokalnih populacija (tab. 1.)

Tab.1. Novostvorene sorte povrća priznate 2000. godine

Tab. 1. Cultivary of vegetable developed in Novi Sad and registered in 2000.year

Vrsta Variety	Sorta Cultivar	Hibridna kombinacija Hybrid combination	Selekcioneri Breeders
Paprika Piper	Krušnica	(Novosadska bela babura x Fef.sl.) x feferona slatka	Đuro Gvozdenović, Dragan Jovičević
	Plamena	Šorokšari x Feferona ljuta	Đuro Gvozdenović, Dušanka Bugarski
Paradajz Tomato	Knjaz	Korona x Saint Pierre	Adam Takač, Đuro Gvozdenović
Krastavac Cucumber	Tajfun	Fenix 640 x Zeleni dugi	Đuro Gvozdenović, Adam Takač
Jesenji beli luk Outum garlic	Bosut	Klonska selekcija, izbor iz populacije	Jelica Gvozdanović-Varga
Prolećni beli luk Spring garlic	Labud		Jelica Gvozdanović-Varga
Pasulj Bean	Balkan	Gradištanac x Medijana	Mirjana Vasić

Hibridni materijal i odabrane linije uzgajane su po pedigre metodu sa neprekidnom individualnom selekcijom. Fenotipski ujednačene linije izabrane su u F-6 i starijim generacijama. U komparativnim i predhodnim ogledima u Zavodu za povrtaštvo na Rimskim Šančevima tokom nekoliko godina, ispitivane su sve važnije osobine stvorenih linija. Odabrane linije su prijavljene Saveznoj komisiji za priznavanje sorata gde su u trogodišnjem razdoblju, od 1997-1999. godine, ispitivane pod šiframa i sa odgovarajućim standardima na lokalitetima u Novom Sadu i Smederevskoj Palanci. Ispitivane su morfološke karakteristike linija, zatim prinos i komponente prinosa. Dobijeni rezultati obrađeni su statistički, analizom varijanse.

Rezultati istraživanja i diskusija

Pasulj

Pasulj je izvor proteina i energije u ljudskoj ishrani, a sve više dobija na značaju u dijetološkoj ishrani savremenog, naročito urbanog, čoveka. Do sada je cilj oplemenjivačkog rada u Institutu bio stvaranje sorti pasulja determinanog stabla, obojenog i belog zrna, visokog prinosa, pogodnih za gajenje u čistom usevu i mehanizovano ubiranje, koje bi imale osobine zrna starih tradicionalnih populacija (Vasić i sar., 1994; Gvozdrenović i sar., 1996.). Do sada su u Institutu stvorene i priznate sledeće sorte: Zlatko, Dvadesetica, Belko i Maksa, Sremac (Kišgeci i sar., 1999) , te najnovija priznata u 2000 godini, Balkan.

Tab.2. Rezultati ispitivanja novostvorene sorte pasulja (1996 - 1998)

Tab. 2. Results of varietal trials with new bean cultivar (1996 - 1998)

Osobina Characteristic	sorta - cultivar	
	Balkan	Panonski gradištanac
Dužina vegetacije (dani) Season length (days)	92	93
Visina biljke (cm) Plant height (cm)	44,0	45,3
Visina do prve mahune (cm) Height up to first pod (cm)	19,2	18,3
Broj mahuna po biljci Number of pods per plant	9,55	8,79
Broj zrna u mahuni Number of seed per pod	3,8	3,2
Masa 1000 zrna (g) Mass of 1000 seeds (g)	361,9	477,6
Godine/years	prinos (t/ha) - yield (t/ha)	
1996.	2,72	2,39
1997.	2,17	2,04
1998.	1,44	1,32
Prosek-average	2,11**	1,92
LSD -5%	0,12	
-1%	0,17	

Balkan je pasulj srednje krupnog zrna bele boje. Zrno je eliptičnog oblika. Determinantnog je rasta. Visina stabla mu je preko 40 cm, a prve mahune formira na visini oko 20 cm. Novopriznata sorta ostvarila je prinos veći od standarda, kako u proseku tako i sve tri godine ispitivanja. Obe sorte su značajno podbacile u prinosu u 1998. godini koja je bila izuzetno nepovoljna za rast i razvoj pasulja.

U ovim ogleđima apsolutna težina 1000 zrna je oko 360 g. (tab. 2.). To je veća krupnoća zrna nego u predhodnim istraživanjima vršenim samo u lokalitetu

Novog Sada (Vasić i sar., 1994; Gvozdenović i sar., 1996), gde se masa 1000 zrna kretala oko 320 g.

Prema prikazanim rezultatima ispitivani genotip je imo i znatno dužu vegetaciju (tab.2.) od one u preliminarnim ogledima (Vasić i sar., 1994; Gvozdenović i sar., 1996) gde se kretala oko 75 dana od nicanja do zrelosti.

Paradajz

Ideja stvaranja novih sorti paradajza za preradu i potrošnju u svežem stanju, dovela je do stvaranja sorata niskog habitusa, različite krupnoće ploda, dovoljno čvrstih da ne pucaju, odnosno da su pogodne za transport. Dosadašnji rad rezultirao je stvaranjem četiri sorte tog tipa (u Naučnom institutu za ratarstvo i povrtarstvo). To su: Novosadski niski, Alparac, Bačka i novopriznata sorta Knjaz (priznata 2000.godine).

Sorta Knjaz odlikuje se sledećim osobinama: Spada u grupu srednje ranih sorata, dužine vegetacije od 113-118 dana. Biljka je uspravna, determinantnog rasta visine 70-75 cm. Plod je crven, okrugao, krupan prosečne mase od 140-160 g, sa 5-8 komora po plodu. Ovu sortu odlikuje visok procenat suve materije u plodu (po čemu je bliska indeterminantnim sortama i hibridima), od 6,5%, i izbalansiran odnos između ukupnih kiselina i šećera.

Tab. 3. Karakteristike novostvorene sorte paradajza (1997-1999)

Tab. 3. Characteristics of new variety tomato (1997-1999)

Osobine Characteristics	Sorta-Cultivar	
	Knjaz	Heinz 1370
Dužina vaegetacije (dani) Season length (days)	118	130
Visina biljke u cm Plant height in cm	75	64
Prosečna masa ploda (g) Average fruit mass (g)	150	124
Čvrstoća ploda (skala od 1-5) Fruit firmness (scale 1-5)	3,6	2,3
Broj plodova po biljci paradajza Number of fruits fertto mato plant	19,53	13,96
Suva materija u % Dry matter in %	6,4	4,9
pH pH	4,26	4,25
Sadržaj ukupnih kiselina u % Contens total acidity in %	0,563	0,480
Ukupni šećeri u % Content of total sugar in %	2,87	3,22
Prinos ploda u t/ha (prosek za 3 god.) Yield of fruits in t/ha (average 3 yers)	74,75	52,30

U cilju ravnomernog pristizanja paradajza na tržište i za preradu neophodno je imati dobar izbor sorata raznih rokova zrenja, te je jedan od važnijih zadataka selekcija na ranozrelost (Kirilova, Luki Janenko, 1990).

Sorta Knjaz je za oko 12 dana ranija od standarda (Heinz 1370) što omogućava raniju berbu i preradu paradajza (Tab. 3.).

Broj plodova i prosečna masa ploda su sorte karakteristike (Takač i sar. 1995.). Sorta Knjaz zameće veći broj plodova od standarda, a ima i krupniji plod (150 g), čime automatski ostvaruje značajno veće prinose. S obzirom da je masa ploda činilac koji određuje namenu sorte, Knjaz se može koristiti u prerađivačkoj industriji ali i u svežoj potrošnji čemu doprinosi odličan kvalitet ploda. Ukus ploda zavisi od sadržaja šećera i kiselina. Sadržaj ukupnih kiselina u plodu paradajza u sortama koje se gaje na našem tržištu kreće se od 0,13-0,73 % (Marković, 1997.). Sorta Knjaz ima visok sadržaj kiselina u plodu što mu daje slatko kiseo ukus na koji su navikli naši potrošači (ukus Novosadskog jabučara). Imajući u vidu i viši sadržaj suve materije, ova sorta u preradi treba da da više soka, koncentrata, kečapa i drugih prerađevina što je čini ekonomičnijom sirovinom u prehrambenoj industriji.

Krastavac

Pored toga što se plodovi krastavca koriste u svežem stanju u ishrani (kada je seme u početnoj fazi razvica) krastavac predstavlja i značajnu sirovinu u prerađivačkoj industriji, a u poslednje vreme se pojavljuje i kao sirovina u farmaceutskoj industriji za izradu kozmetičkih preparata. Prijatan osvežavajući ukus ploda zavisi od sadržaja malih količina slobodnih organskih kiselina, a karakterističan miris potiče od eteričnih ulja u plodovima. Sortiment krastavca u našoj zemlji je dosta oskudan. Uglavnom se gaje stare sorte koje su u proizvodnji preko 30 godina i par novih sorata i hibrida koji su stvoreni u Institutu za povrtarstvo u Smederevskoj Palanci. Na tržištu se mogu naći i inostrani hibridi koji velikim delom nisu na Jugoslovenskoj sortnoj listi, dakle nisu ni ispitani u našim agroekološkim uslovima, već su ilegalno uvezeni. Stare sorte se odlikuju velikom neotpornošću na bolesti, nepovoljnim odnosom ženskih i muških cvetova te malim prinosom. Stoga je naš cilj bio da se stvori sorta salatnog krastavca stabilnog i visokog prinosa, povoljnog odnosa ženskih i muških cvetova, te da je tolerantan na plamenjaču i pepelnicu krastavca. Rezultat toga rada je novopriznata sorta Tajfun.

Tajfun pripada grupi salatnih krastavaca. Dužina vegetacije od nicanja do ubiranja prvih plodova iznosi oko 45 dana. Biljke su srednje bujne sa svetlo zelenim listovima, dvodome. Odnos muških prema ženskim cvetovima je oko 5:1. Stablo je vrežasto, dužine do 3 m svetlo zelene boje. Plod je izduženo cilindričnog oblika dužine oko 17 cm i širine oko 4,5 cm. Prosečna težina ploda iznosi 180-200 g. Plod je tamno zelene boje sa svetlim prugama. Biljka je tolerantna na plamenjaču krastavca, a plod sadrži manje celuloze od klasičnih sorata te je povoljniji za ljudsku ishranu.

U izvedenim ogledima sa salatnim krastavcem standard je bila sorta Sunčani potok. Tajfun u odnosu na standard ima dužu vegetaciju za oko 3 dana, ali sobzirom da se radi o salatnom krastavcu ta razlika nema bitnog značaja. Tajfun ima nešto lakši plod što je prednost u prerađivačkoj industriji a u prilog tome govori podatak da mu je plod duži od standarda (16,8 cm) (tab. 4).

Tab.4. Rezultati ispitivanja novostvorene sorte krastavca (1997-1999)

Tab. 4. Results of varietal trials with new cucumber cultivar (1997-1999)

Osobine Characteristic	Sorta Cultivar	
	Tajfun	Sunčani potok
Dužina vegetacije (dani) Season length (days)	46	43
Prosečna masa ploda u g Average fruit weight in g	188	195
Dužina ploda u cm Fruit length (cm)	16,8	16,2
Širina ploda u cm Fruit width (cm)	4,7	4,4
Prinos ploda kg/ha Yield of fruits kg/ha	21654	9228

Odnos muških i ženskih cvetova kod Sunčanog potoka je 8-9:1, u odnosu na Tajfun kod koga je taj odnos 5:1, što znači da automatski zameće puno veći broj plodova i kada se tome doda i značajno veća otpornost na bolesti rezultat toga je veoma visok prinos ploda po ha. U našim ispitivanjima Tajfun je ostvarivao veće prinose čak i od holandskog hibrida Darine.

Beli luk

Beli luk je veoma cenjena povrtarska i lekovita biljna vrsta. Visok sadržaj eteričnih ulja u odnosu na druge Allium vrste, daje mu karakterističan miris i ukus. Danas se upotrebljava u farmaceutskoj industriji, u ishrani, kao začim, i sve više u fitofarmaciji (Lutomski, 1986).

Proizvodnja belog luka zauzima značajno mesto u setvenoj strukturi povrća sa ostvarenim niskim prinosima u odnosu na vodeće svetske proizvođače. Ovo je uslovljeno gajenjem populacija i ekotipova, jer u sortimentu do sada su priznate dve sorte prolećnog belog luka, Piroi i Sedef. S obzirom da se beli luk razmnožava vegetativno u oplemenjivanju se koristi klonski metod selekcije.

Uokviru polemenjivanja belog luka, u Institutu su stvorene dve sorte, Bosut, sorta jesenjeg belog luka, i Labud, sorta prolećnog belog luka.

Bosut je visine biljke 70-75 cm, lišća intezivno zelene boje sa sivkastom prevlakom. Lukovica je bele boje, težine oko 80 g, vrlo kompaktna, sa 5-6 ovojnih listova i dobro zatvorenim vratom. Pljosnato okruglog je oblika. Čenovi beli sa krem ovojnim listovima prosečne mase oko 6 grama, vrlo ujednačeni i koncentrično raspoređeni na lukovici. Lukovica je sa 12-14 čenova. Sadržaj suve

materije je veoma visok, iznad 38 %, (Gvozdanović-Varga i Vasić, 1998) te je pogodna za industrijsku preradu i svežu potrošnju (tab 5.). U obe godine ispitivanja ostvarila je veoma visok prinos na oba ispitivana lokaliteta.

Tab.5. Rezultati ispitivanja novostvorenih sorti belog luka (1997-1998)

Tab. 5. Results of varietal trials with new garlic cultivar (1997-1998)

Osobina Characteristic	Sorta-cultivar			
	Bosut-jesenji	Domaći ozimi	Labud-prolećni	Piros
Masa lukovice (g) Mass of bulb	78,78	52,60	26,90	16,82
Broj čenova po lukovici Number of cloves per bulb	14,0	14,0	11,54	11,64
Masa čena (g) Mass of cloves (g)	5,77	3,70	2,76	1,83
Indeks lukovice Bulb form	0,72	0,71	0,82	0,85
Sadržaj suve materije (%) Dry matter content (%)	38,55	37,25	39,37	38,13
Godine/years prinos (kg/ha)-yield (kg/ha)				
1997	25956	15422	6221	3706
1998	13883	8827	6089	4568
Prosek-average	17907**	11025	6155**	4137
LSD -5%	857		344	
-1%	1201		464	

Labud je sorta visina biljke 50-60 cm, lišća tamnozeleno boje sa sivkastom prevlakom, belih lukovica, mase od 25-35 g. Lukovice vrlo kompaktne sa 5-6 ovojnih listova, pljosnato okruglog oblika. Čenovi su beli sa krem-roza ovojnim listovima, prosečne mase 2,5-3,0 g. Lukovice su sa 10-12 čenova koji su koncentrično raspoređeni na lukovici, približno iste mase, krupnoće. Sadržaj suve materije kreće se od 38-40%, dugog čuvanja. Namenjen je svežoj potrošnji i industrijskoj preradi.

U ogleđima Savezne komisije obe sorte belog luka su ostvile visoko značajno veći prinos od standarda. Masa lukovice sorte Bosut je veća za oko 35 g od standarda, dok je kod sorte Labud ta razlika oko 10 g. Obe sorte imaju krupnije čenove od standarda i veći sadržaj suve materije, te su pogodne kako za svežu upotrebu tako i za industrijsku preradu.

Paprika

Jedna od najznačajnijih povrtarskih kultura kod nas. Imajući u vidu specifičnosti paprike, zahteve tržišta, prerađivačke industrije i uslove gajenja, proističu i pravci u selekciji paprike, koji su: stvaranje pre svega sorti u tipu babure, kapije, turšijare, paradajz-paprike i šipke, žute bele ili zelene boje u

tehnološkoj zrelosti kvalitetnog ploda, za proizvodnju na otvorenom polju i zaštićenom prostoru, a za različite vidove korišćenja (Stevanović, 1990, Gvozdenović i sar. 1994.).

Kao rezultat oplemenjivačkog rada na paprici u Institutu stvorene su sledeće sorte: u tipu babure (Novosadska bela babura, Matica, Buketna, Atina, Anita i Vranjska) paradajz-paprike (Novosadanka), kapija (Una) (Gvozdenović i sar. 1999) te novopriznata u tipu šipke, Krušnica-slatka i Plamena blago ljutog ukusa.

Tab. 6. Rezultati sortnih mikroogleđa sa paprikom (1996-1998)

Tab. 6. Results of varietal trials with piper (1996-1998)

Osobina Characteristic	Sorta-Cultivar		
	Krušnica	Plamena	Kobra
Dužina vegetacije (dani) Season leught (days)	107	106	108
Dužina ploda (cm) Fruit leught (cm)	15,45	15,47	14,62
Širina ploda (cm) Fruit width (cm)	2,30	2,55	1,88
Debljina perikarpa (mm) Thickuess pericarp (mm)	2,34	2,60	1,99
Masa ploda (g) Fruit mass (g)	32,51	38,39	21,14
Randman ploda (%) Usable part of fruit (%)	76,49	75,65	74,34
Prinos ploda u (t/ha) Fruit yield (t/ha)			
1996	15,52	15,81	13,48
1997	19,08	21,53	13,91
1998	18,53	18,75	14,18
Prosek - Average	17,71**	18,70**	13,86
LSD 5%	1,19	1,19	
1%	1,58	1,58	

Krušnica - Spada u grupu ranih sorti. Biljke su dobro razvijene, stablo visoko i do 80 cm. Plod je u tipu šipke, sladak, visećeg tipa. Dužina ploda oko 15 cm, širine oko 25 cm, debljine perikarpa oko 2,5 mm i težine oko 30 g. Boja ploda u tehnološkoj zrelosti je svetlo-zelena, a intenzivno crvena u fiziološkoj. Pogodna je za gajenje pored otvorenog polja i u zaštićenom prostoru. Koristi se za svežu potrošnju, kao i za kišljenje.

Plamena Rana sorta, plod je u tipu šipke, blago ljutog ukusa. Dužina ploda je oko 15 cm, širina oko 2,5 cm i težine oko 40 g. Boja ploda u tehnološkoj zrelosti je žuto do svetlo-belo zelena, a u fiziološkoj intenzivno crvena. Pogodna je za ranu proizvodnju na otvorenom polju, a tokom zime i proleća u zaštićenom prostoru. Može se koristiti kao rano sveže povrće za jelo i za kišljenje.

Na osnovu trogodišnjih ispitivanja u mreži ogleda Savezne komisije u poređenju sa standardom Kobrom, novostvorene sorte paprike su u proseku ostvarile signifikantno veći prinos, imale kraću vegetaciju za 1-2 dana. Takođe i u drugim morfološkim osobinama ploda su bile znatno bolje od standarda Kobre (tab.6). Međusobno poređenje Krušnice i Plamene je u korist Plamene što se vidi po dobijenim vrednostima prinosa i drugim osobinama (tab.6).

ZAKLJUČAK

Novopriznate sorte povrća, koje je u 2000. godini registrovala Savezna komisija za priznavanje sorti, su bile u trogodišnjim ogledima na više lokaliteta prinosnije u poređenju sa svojim standardima. Pokazale su dobre rezultate i u drugim ispitivanim osobinama.

Novopriznata sorta pasulja sa svojim zadovoljavajućim prinosom i srednje krupnim zrnom bele boje naći će svoje mesto u poljoprivrednoj proizvodnji. Sorta paradajza Knjaz se odlikuje višim sadržajem suve materije, izbalansiranim odnosom šećera i kiselina, što je čini dobrom sirovinom u prehrambenoj industriji, a krupnoća i ukus ploda za svežu potrošnju. Tajfun pripada grupi salatnih krastavaca, tamno zelenog ploda sa svetlim prugama. Visoko tolerantan na plamenjaču krastavaca, zameće veći broj plodova te ostvaruje veoma visok prinos. Bosut je sorta jesenjeg belog luka sa veoma krupnim, belim lukovicama, ujednačene krupnoće čenova i visokim sadržajem suve materije, namenjen svežoj potrošnji i industrijskoj preradi. Labud je sorta prolećnog belog luka, vrlo kompaktne, bele lukovice, dugog čuvanja te je namenjen svežoj potrošnji. Novopriznate sorte u tipu šipke, Krušnica, slatka, i Plamena, blago ljutog ukusa, pogodne su za gajenje na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru.

LITERATURA

- Borojević, S., Ivanović, M., Škorić, D., Dokić, P., Đorđević, S., 1994: Pravci promena u oplemenjivanju bilja danas. Selekcija i semenarstvo, 1, 9-15.
- Gvozdanović-Varga, J., Vasić, M., 1998: Cluster analysis of autumn garlic ecotypes. Proceeding of 2nd Balkan Symposium on Field Crops. Vol. 1., 513-517.
- Gvozdenović, Đ., Takač, A., Bugarski Dušanka, Jovićević, D., 1995: Morfološke karakteristike nekih hibrida paprika. 2 (2). 205-207.
- Gvozdenović, Đ., Vasić, Mirjana, Takač, A., Červenski, J., 1999: Karakteristike novopriznatih sorti povrća, Zbornik radova Instituta, Sveska 31, 285-295.
- Gvozdenović, Đ., Vasić, M., Bugarski, D., Gvozdanović-Varga, J., Takač, A., Jovićević, D., Červenski, J., 1996: Stanje i perspektiva selekcije povrća. Zbornik radova Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu, 25: 455-467.
- Kišgeci, J., Anđelković, M., Pavlović, K., Dedić, D., Cvetković, M., 1999: Lista sorti i hibrida poljoprivrednog i šumskog bilja Jugoslavije. Partenon, Beograd, 330 str.

- Kirilova G.A., Lukijan Nenko A.N, 1990: Genetika kulturnih rastenii, zernobobovje ovošće, bahčevice, Leningrd, str. 164-214.
- Lutomski H. L., 1986: Aktuelier Wissenschaftsstand uber Eigenschaften des Knoblauchs. Herba Hungarica, Tom 25, 3, 19-48.
- Marković Živoslav, 1987: Povezanost morfoloških osobina i biohemijskih parametana kvaliteta paradajza Novi Sad, doktorska disertacija.
- Takač, A., Gvozdrenović, Đ, Červnski J. 1995: Nove linije paradajza perspektivne za direktnu setvu. Zbornik radova Instituta za ratarstvo i povrtarstvo, sveska 23, str. 377-383.
- Vasić, M., Gvozdrenović-Varga, J., Červnski, J., 1994: Nove linije pasulja Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu. Selekcija i semenarstvo, 1 (1): 61-65.

CHARACTERISTICS OF VEGETABLE CULTIVARS RELEASED IN 2000.

Gvozdrenović, Đ., Vasić, Mirjana, Gvozdrenović-Varga, Jelica, Takač, A.

Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad

SUMMARY

In the year 2000, the Federal Variety Commission registered seven new vegetable cultivars developed at the Institute of Field and Vegetable Crops: two pepper varieties - Krušnica (sweet pepper) and Plamena (slightly hot); the determinate tomato variety Knjaz; the salad-type cucumber Tajfun; two cultivars of garlic - Bosut and Labud; and the white bean cultivar Balkan. All these newly released cultivars have significantly outyielded the standard cultivars in trials lasting three years. They have also outperformed the standards with regard to the other morphological characteristics, such as fruit mass, fruit length, pericarp thickness, grain mass, dry matter content, bulb mass, clove mass, and others.

KEY WORDS: cultivar, breeding, yield, morphological characteristics.